

Asia: VM056:00/2016

Digituen toimintamalliehdotus, AUTA-hankkeen loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

Tässä kohtaa voitte kommentoida digituen toimintamallia, kuten esitettyjä digituen toimijoita ja roolitusta (luvut 1-3).

Lisäksi toivomme erityisesti kommentteja digituen määritelmään.

-

Tässä kohtaa voitte kommentoida toimintamallin ohjauksen periaatteita, rahoitusta ja täytäntöönpanoa (luvut 4, 6, 7).

-

Tässä kohtaa voitte kommentoida säädöstarpeita (luku 5).

-

Muut mahdolliset huomiot

Kuurojen Liiton lausunto AUTA-hankkeen loppuraportista - digituen toimintamalliehdotus

Kuurojen Liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto AUTA-hankkeen loppuraportista.

AUTA-hankkeen raportti kuvaa digineuvonnan mallia sekä toimijoiden rooleja digineuvonnassa ja sen saavutettavuuden kehittämisessä. Kuurojen Liitolle järjestötoimijana on erittäin tärkeää osaltaan kasvattaa tietoisuutta keskeisistä toimijatahoista ja niiden asemasta kokonaisuudessa - ja olla yksi toimijoista. Sote tulee asettamaan tähän rakenteeseen suuren haasteen siinä, että myös viittomakielisten kansalaisten ryhmä huomioidaan hyvin luotaessa digitaalisia sote-palveluja ja niihin liittyvää digineuvontaa. Viittomakieltä käyttävien kuurojen asema digiympäristöissä tulee turvata saavutettavalla neuvonnalla osana viittomakielisten palvelujen soteen luotavia rakenteita ja hyvien käytäntöjen toimintamalleja.

Järjestönäkökulmasta julkisiin palveluihin ja yleiseen näkökulmaan painottunut AUTA-hankkeen raportti ei riittävästi erittele digineuvonnan saavutettavuutta kielellisten (Kuurojen Liiton näkökulmasta viittomakielet) ja kognitiivisten saavutettavuustekijöiden ja niihin liittyvien oppimisympäristöjen näkökulmista. Viittomakieliset kuurot ovat tuoneet esille, että valtakielisissä yleisissä digineuvonnan tilaisuuksissa viittomakielinen kuuro joutuu seuraamaan samaan aikaan sekä laitteen näyttöä, viittomakielien tulkkausta että esityksen pitäjää. Tämänkin esimerkin valossa järjestöjen asiantuntemusta on syytä käyttää saavutettavien digiopastusten oppimisympäristöjen järjestämiseen ja toteuttamiseen. Viittomakielisten asemaa parantaisi myös se, että yleisiin palveleviin neuvontapisteisiin palkataan viittomakielisiä tai viittomakieltä erittäin hyvin taitavia työntekijöitä palveluneuvontaan ja digiopastukseen. Tavoitteena tulisi olla myös se, että julkisiin digitaalisiin etäpalveluihin (myös digineuvontaan) olisi kytkettävissä viittomakielten etätulkkaus. Viittomakielien tulkkauksen järjestämisestä yleisneuvontaa (sisältäen digineuvonta) antaviin julkisen palvelun pisteisiin tulee luoda selkeät periaatteet ja toimintaohjeet. Kuurojen Liitto ehdottaa, että näistä pisteistä tulee mahdollistaa yhteys Kelan etätulkkauspalveluun ja kyseisen palvelun käyttö.

Järjestöjen digineuvonnan rahoituskysymyksissä raportti viittaa lähes yksinomaan STEA:n tukeen – samalla todeten sen ongelman, että STEA:n tuki ei ole tarkoitettu julkisen palvelun toimijoiden velvollisuuksien piiriin sisältyvien toimintojen rahoitukseen. Jo AUTA-hankkeen aikana tämä oli järjestönäkökulmasta hankala yhtälö. Järjestöjen osallisuuteen ja rooliin digineuvonnassa tulisikin kiinnittää raportissa esitettyä enemmän ja laajemmin huomiota. Järjestöille tulee avata nykyistä enemmän rahoitusikkunoita ja hankemahdollisuuksia, jotta ne pystyvät tarjoamaan palvelujaan ja tietotaitoaan digineuvontaan. Hankittaessa palveluja yrityksiltä on tärkeää huomioida kokemusasiantuntijuuden merkitys osana pätevyyttä. Esimerkiksi viittomakielisten itsensä perustamalla tuotantoyrityksillä on parhaimmat edellytykset tuottaa laadukkaimmat viittomakieliset aineistot tai käännökset digineuvonnankin tarpeisiin.

AUTA-hankkeen raportti ottaa yhtenä digineuvonnan ulottuvuutena esille verkkopalveluihin sijoitetut neuvonta- / oppimateriaalit ja aineistot. Kuurojen Liiton näkökulmasta niiden tuottamisessa tulee suunnittelusta lähtien huomioida se, että aineistot ovat saavutettavia viittomakielisille henkilöille. Se tarkoittaa aineistojen tuottamista riittävässä määrin kansallisilla viittomakielillämme – viitottuina laadullisesti ymmärrettävästi ja korkeatasoisesti. Verkkovideoiden tekittäminen on keskeinen saavutettavuustekijä myös viittomakielisten kuurojen tiedonsaannin näkökulmasta ja palvelee samalla laajaa huonokuuloisten ryhmää.

Kuurojen Liitto on viittomakielisten kuurojen edunvalvontajärjestö, viittomakielialan asiantuntija ja viittomakielisten palvelujen tuottaja. Suomessa käytetään kahta kansallista viittomakieltä: suomalaista viittomakieltä ja suomenruotsalaista viittomakieltä. Viittomakieltä käyttävien oikeuksia turvaavat mm. perustuslaki, viittomakielilaki sekä YK:n vammaisia henkilöitä koskeva yleissopimus, yhdenvertaisuuslaki sekä muu yksityiskohtaisempi lainsäädäntö, johon sisältyy mm. tietoyhteiskuntakaari.

Kuurojen Liitto kiinnittää huomion siihen, että viittomakieliset tulee niin valtakunnallisesti kuin erityisesti nyt myös soten myötä alueellisesti jatkuvasti osallistaa digineuvonnan ja sen

saavutettavuuden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Lähtökohtana tulee olla viittomakielisille hyvin sopiva ja saavutettava neuvonta niin laitteiden kuin palvelujen käyttöön. Verkkoaineistoja ja etäneuvontaa tulee myös olla riittävästi saatavissa viittomakielisille saavutettavasti.

Helsinki 2.3.2018

Antti Mäkipää

erityisasiantuntija

Kuurojen Liitto

antti.makipaa@kuurojenliitto.fi

Mäkipää Antti
Kuurojen Liitto ry